

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

موضوع: تشخیص اوقات/مواقیت الصلاة

به مناسبت تشخیص زوال که یکی از اوقات صلاة است وارد بحث طول و عرض جغرافیایی بلاد شدیم، این بحث در خیلی از جاها من جمله در موضوع قبله مورد احتیاج خواهد بود.

عرض کردیم مبدأ طول جغرافیایی گرینویچ و مبدأ عرض جغرافیایی خط استوا می باشد، ممکن است دو شهر از نظر طول متخالف باشند ولی از نظر عرض مساوی باشند و بالعکس اما هیچوقت نمی شود که دو شهر از نظر طول و عرض با هم مساوی باشند زیرا همانطور که عرض شد مبدأ سنجش طول و عرض با هم فرق دارد.

گفتیم که این بحث در موضوعات و موارد مختلفی کارائی دارد من جمله در بحث قبله و در بحث صوم و تشخیص اول ماه، خداوند متعال خواص متعددی برای ایام و لیالی ماهها قرار داده مثلاً شبهای قدر در ماه مبارک رمضان و یا روز عرفه و عید غدیر در ماه ذی الحجة و حتی مثلاً تشخیص بلوغ افراد و امثال اینها فلذا شناخت اول ماه در تمام ایام و لیالی ماه موثر می باشد و اساساً در اسلام تمام مناسبتها و تواریخ و احکام و هر چیزی که زمان در آن موثر است بر اساس ماههای قمری تنظیم شده.

در جلسات قبل طول و عرض جغرافیایی بلاد و طریقه محاسبه آنها را با توجه به کتاب "تحفة الأجلة" بیان کردم و برای نمونه عرض می کنیم که مثلاً طول قم ۵۰ درجه و عرض آن ۳۴ درجه است، طول اهواز ۴۹ درجه و

عرض آن ۳۱ درجه است، طول زاهدان ۶۰ درجه و عرض آن ۳۷ درجه است، طول مشهد ۵۹ درجه و عرض آن ۳۶ درجه است، طول کویت ۴۸ درجه و عرض آن ۲۸ درجه است، طول بحرین ۵۰ درجه و عرض آن ۲۶ درجه است و طول بغداد ۲۴ درجه و عرض آن ۳۳ درجه می باشد.

گاهی در ایران وقتی در یک شهری ماه رویت می شود می گویند برای کل ایران اول ماه است حتی کسانی که قائل به وحدت افق هستند درحالی که اختلاف در عرض و طول جغرافیایی بعضی شهرهای ما زیاد است ولی اگر در بحرین یا کویت که از نظر طول و عرض با برخی شهرهای ما یکسان هستند ماه رویت می گویند در مملکت دیگر رویت شده و برای ما حجت نیست! مثلاً تفاوت اهواز و مشهد طولاً ۱۰ درجه و عرضاً ۵ درجه است و یا تفاوت اهواز و زاهدان طولاً ۱۱ درجه و عرضاً ۶ درجه است اما تفاوت کویت و اهواز طولاً ۱ درجه و عرضاً ۲ درجه است و تفاوت بحرین و اهواز طولاً ۱ درجه و عرضاً ۴ درجه است و تفاوت اهواز و بغداد طولاً ۵ درجه و عرضاً ۲ درجه است و تفاوت تهران و کویت طولاً ۳ درجه و عرضاً ۶ درجه است و تفاوت اهواز و قطیف طولاً ۱ درجه و عرضاً ۵ درجه می باشد، آیا ماه نیز در حرکت خودش مملکتها را در نظر می گیرد یا خط سیر مشخصی دارد؟! حرکت ماه منظم و مرتب و بر اساس همین طول و عرض جغرافیایی بلاد می باشد لذا ماه مملکت نمی شناسد بلکه یک خط سیر معین و مشخصی دارد. طول مکه مکرمه ۳۹ درجه و ۵۰ دقیقه و عرض آن ۲۱ درجه ۲۵ دقیقه است و طول مدینه منوره ۴۰ درجه و عرض آن ۲۵ درجه است و باقی شهرها مثل

درجه طول دارند و تهران و اصفهان و کاشان و برازجان و منامه بحرین همگی ۵۰ درجه طول دارند و هکذا، خب شهرهای مختلفی هستند که از نظر طول یا عرض جغرافیایی مثل هم می باشند لذا شناخت طول و عرض بلاد برای ما لازم است چون در بسیاری از احکام و محاسبات مربوط به فقه به کار می آید و تاثیر گذار است و عرض کردیم که تمام این مطالب بسیار دقیق و مفصل در کتاب "تحفة الأجلة فی معرفة القبلة" تالیف سردار کابلی کرمانشاهی نوشته شده که مراجعه و مطالعه بفرمائید.

فرض کنید از اهل بیت علیهم السلام در مورد صوم و ثبوت هلال اول ماه سوال می کردند و با توجه به اینکه ما با عامه در این مسئله اختلاف نظر داریم اهل بیت علیهم السلام می فرمودند: "صم للرؤية و أفطر للرؤية" و این حدیث بسیار مهم است و برای روزه گرفتن و یا عید فطر کرائی دارد منتهی در این روایت و اخبار دیگر اسمی از اول ماه برده نشده بلکه فقط گفته شده "صم للرؤية و أفطر للرؤية" چون اگر شما نیز نتوانستید ببینید ولی در شهرهای دیگر ماه را دیدند و بعد شما مطلع شدید باید قضای روزه خود را بجا بیاورید به عبارت دیگر قول عامه را رد می کند و در واقع رؤیت را میزان می داند.

بقیه بحث بماند برای فردا إن شاء الله تعالی ...

والحمد لله رب العالمین و صلی الله

علی محمد و آله الطاهیرین

نجف اشرف و کربلاء و سامراء و بصره و بلخ و پکن و پیشاور و تایوان و توکیو و پنجاب و دهلی و برلین و نیویورک و هرات و بخارا و دیگر بلاد نیز تماماً طول و عرضشان در تحفة الأجلة ذکر شده و ما با توجه به همین طول و عرض جغرافیایی بلاد اول ماه و زوال و اوقات و احکام را اثبات می کنیم لذا نمی توانیم این بحث را نادیده بگیریم و بنده نوشته ام "من التأمل فی هذه البلاد و مقادیر آفاقها و مطالعها يظهر اختلال المذكور فی تمثیلاتهم، رأینا منهم کراً حکموا بسبب روية الهلال فی الاهواز بثبوته فی مشهد الرضا علیه السلام و لم يحکموا بثبوته فی بغداد فی الاهواز، مع أن التفاوت الدرجات بین الاهواز والبغداد أقل من الاهواز و المشهد الرضا علیه السلام" خلاصه این مطلب مشکل است و باید مورد توجه قرار بگیرد.

مطلب دیگر اینکه اگر ما طول و عرض مکه را بفهمیم و خط سیر ماه و خورشید و زمین را در نظر بگیریم میفهمیم که در سال چند مرتبه در ظهر خورشید بالای سر مکه قرار می گیرد و عمود بر کعبه می تابد و وقتی این حالت پیش آمد ما هر جا که باشیم اگر روبه خورشید بایستیم به راحتی می فهمیم که قبله کدام طرف است.

خوانسار و حرم آباد و بروجرد و دمشق و بغداد و محلات و گلپایگان و مراکش عرضشان ۳۳ درجه و قم و تویسرکان و سنقر و کرمانشاه و همدان و نهاوند و سامراء و پیشاور و هرات و جلال آباد افغانستان و بعلبک عرضشان ۳۴ درجه است و یزد و اسکندریه و بیت المقدس و جلال آباد سیستان و لاهور و قندهار و اهواز عرضشان ۳۱ درجه است و قزوین و قم لاهیجان و ساوه و خمین و بوشهر و گلپایگان و خوانسار ۵۰